

Digitale Nieuwsbrief Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland

Nummer 26 - Najaar 2025

Start seizoen 2025

Door: André Eijkenaar

Ik begon mijn seizoen iets vroeger dan anders, in mei. Andere jaren vaak in juni. Dit werd me ingegeven door de nestkasten waarin een webcam is geplaatst. Daarin waren al eieren zichtbaar. Zou de veldmuizenstand zich verbeterd hebben waardoor de kerkuilen vroeger zijn gaan broeden?

Het zou de start blijken te zijn van een voor mij zeer succesvol begin van een uilenseizoen. Bleken het aantal jongen in het begin nog het aantal van vier jongen te bevatten, volgden de iets latere broedsels met vijf tot zeven. Daarnaast had ik twee bosuilnesten met drie en vier jongen zien uitvliegen en kreeg ik zeven meldingen van nesten van ransuilen in oude ekster- en kraaiennesten. Ik werd er erg blij van moet ik zeggen.

Uiteindelijk zou de eerste ronde 33 nestlocaties opleveren met 109 uitgevlogen jongen.

Twee legfels gingen verloren aan de steenmarter. Eén van de 33 nesten betreft eigenlijk een tweede legfel omdat het paartje pendelt tussen twee nestkasten op verschillende locaties.

Inmiddels is het allervroegste paar alweer gestart met een vervolglegfel: vijf eieren.

Helaas lijkt het erop dat de rest van Groningen erg achterblijft met de aantallen. Dat komt waarschijnlijk omdat de veldmuizenstand toch nog niet op zijn hoogtepunt is en er op de zandgronden in mijn regio voldoende andere soorten te vangen zijn. Het wordt waarschijnlijk een gemiddeld jaar met lokaal grote verschillen. We gaan het zien.

Verder spelen er in de provincie veel zaken rondom de broedlocaties van kerkuilen. Versterkingen van gebouwen door de aardbevingen, sloop van oude panden, gebiedsuitbreidingen die de biotoop van de flora en fauna aantasten. Mensen lopen daarbij tegen behoorlijk wat bureaucratie aan en kloppen ten einde raad bij onze werkgroep aan of ook wij niet tegengas kunnen geven. Onze rol is daarin echter zeer beperkt (advies geven) en dat leidt vaak tot frustratie. Het is belangrijk om dan jezelf voor te houden dat je voor de individuele kerkuil nog steeds het verschil kunt maken, hoewel je het voor veel mensen niet goed kunt doen.

Ik kijk uit naar het vervolg van dit jaar!

Even genieten van de selectie uit de vele zeer fraaie foto's die André bij zijn artikel meestuurde

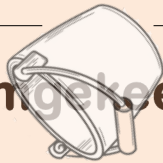

Nu éérst even het volgende:

Na de voorjaarseditie hebben weer veel nieuwe lezers zich aangemeld en daar zijn wij natuurlijk hartstikke blij mee. In principe passen wij één keer per maand onze verzendlijst aan, sorteren het overzicht van A naar Z en slaan die dan op als versie van de maand van wijziging en verwijderen de mails met de aanmelding. Bij het overzetten van diverse data naar een nieuwe externe harde schijf hebben wij kennelijk iets verkeerd gedaan. Immers, het bleek dat bij de laatste aanpassing de versie van mei de meest recente was. Wij zijn er eigenlijk van overtuigd dat er zich na mei ook nieuwe lezers hebben gemeld en we wellicht de naam van de verzendlijst (versie maand van de wijziging) niet gewijzigd hebben. Dat zou kunnen en dan is het geen ramp, maar hiervan zijn wij niet overtuigd! Maar vermoedelijk hebben we dus nieuwe abonnees nog niet in de laatste verzendlijst staan. Als dat zo is ontvangen zij dus niet deze editie.

Kent u iemand die zich na mei 2025 heeft aangemeld , óf u hoort van diegene dat ze nog steeds geen DNB hebben ontvangen, wilt u hen dit dan melden en vragen of zij zich opnieuw via mail willen aanmelden? Ook kunnen ze zich aanmelden via onderstaande link. Vast dank!

digitalenieuwsbrief@kerkuil.com

Over een omgekeerde emmer en een vliegende steenmarter

**Iedereen die nestkasten van kerkuilen controleert zal het herkennen:
het is telkens spannend wat je zult aantreffen!**

Zitten er kerkuilen in de kast? Zijn er eieren? Zijn er al jonge uilen?
Dit jaar was het extra spannend bij een kast waar we vorig jaar een steenmarter aantroffen. Toen klom het beestje meteen langs de rand van de inspectieopening naar buiten en verdween via het dak van de kast en de wand van de kapschuur naar het dak.

Toen ik dit jaar het inspectieluik opende zag ik dat er opnieuw steenmarters in de kast zaten. Na overleg met de erfbewoners besloten we een omgekeerde emmer voor het invlieg gat te plaatsen. Op een ander erf hadden we daarmee namelijk succes geboekt. Daar waren al jaren marters de baas in de kerkuilenkast. Een omgekeerde emmer - met onderin een gat ter grootte van de invliegopening – was genoeg om het jaar daarop weer jonge kerkuilen te kunnen ringen.

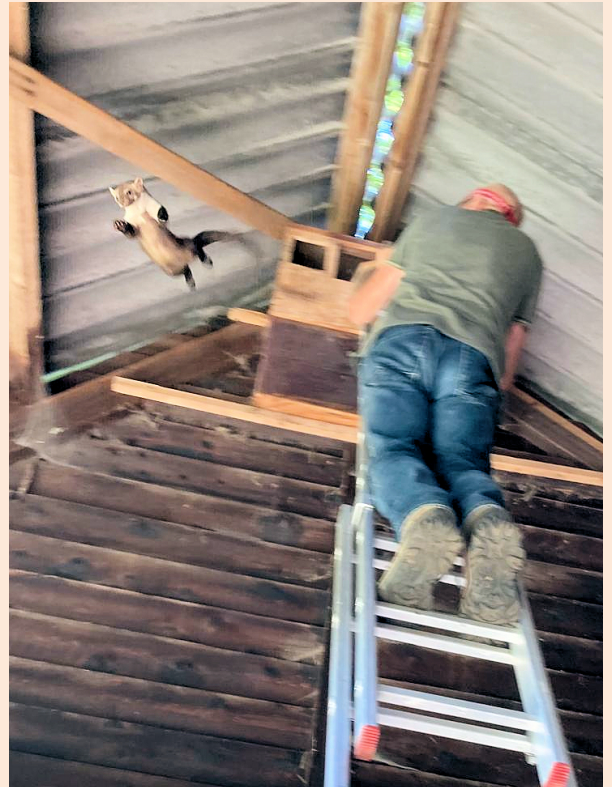
Om de emmer te kunnen plaatsen, moesten natuurlijk eerst de marters uit de kast. Ik klom naar boven, terwijl Bert aan de voet van de ladder de telefoon in de aanslag hield. Hij wilde een foto maken van een marter die langs de wand omhoog zou klimmen. Maar dat gebeurde niet. Tot onze schrik sprong er meteen na het openen van het inspectieluik een marter uit de kast naar beneden. Het beestje plofte een meter of vijf lager op de grond en ging er als een haas vandoor. De tweede marter kroop wél langs de wand van de schuur omhoog. Dat Bert precies op het goede moment had afgedrukt bleek toen ik beneden kwam.

Met een bijzondere foto van een “vliegende” marter als resultaat

Twee tips voor kastinspecteurs: een omgekeerde emmer kan goed helpen tegen predatie door marters, maar zorg dat je bovenaan de ladder veilig staat en niet schrikt van een “vliegende” marter!

Bert Veltman en Ab Wisselink,
Kerkuilenwerkgroep Achterhoek-Liemers

Foto's: Bert Veltman

Opmerking van de redactie:

Deze bijdrage was oktober 2024 al aan de redactie gemaild, maar niet geplaatst. Wij hadden hem niet aangetroffen in de ontvangen kopij.

Na een terechte opmerking hierover van Ab, hebben wij alle mappen in de postbus doorzocht maar niets gevonden. Aan Ab beloofd dat we zijn -alsnog ingestuurde- artikel in deze editie zouden opnemen. Ab, bij deze.

Kerkuil nestkast camera-onderzoek 2025

Door: Mark Hessels, SKWN

De trouwe lezer van deze digitale nieuwsbrief herinnert zich misschien nog dat we vorig jaar een oproep deden aan iedere kasteigenaar met een camera in de kast, die interesse had om mee te doen aan een landelijk onderzoeksproject.

Na zorgvuldige voorbereiding zijn we begin dit jaar aan de slag gegaan om alle deelnemers in detail uit te leggen wat voor soort informatie we graag wilden verzamelen via hun kastcamera's. Want het mooie van die nestcamera's is natuurlijk dat je zonder de uilen te storen ontzettend veel informatie kunt verzamelen over wat er in de loop van zo'n broedseizoen allemaal in die kast gebeurt. Vreugde en drama, we hebben het allemaal weer voorbij zien komen, maar met één belangrijk verschil; deze keer hebben de deelnemers ook zo nauwkeurig mogelijk opgeschreven wat er dan precies allemaal gebeurde. En dat geeft niet alleen een prachtig totaalbeeld van het kastleven van al die kerkuilen, maar ook een hoop belangrijke data voor ons om verder te onderzoeken en zo nog beter te begrijpen waarom de kerkuil doet wat ie doet en wat belangrijk is om ze te beschermen.

Uiteindelijk hebben 30 kasten meegedaan aan dit onderzoek, vrij netjes verspreid over heel Nederland. Die zijn niet allemaal bezet geraakt, maar in de kasten waar wel gebroed is hebben we 123 eieren ter wereld zien komen.

Dat zijn er trouwens best wel veel, als je dat even allemaal bij elkaar probeert voor te stellen.

Van al die eieren weten we nu hoeveel er zijn uitgekomen en hoe lang ze daarover gedaan hebben. En van al die kuikens weten we of ze uitgevlogen zijn en op welke leeftijd. En uiteraard weten we ook welke kuikens het moment van uitvliegen niet hebben bereikt en ook hoe oud ze waren toen ze stierven en dat is nog pas het begin. Verborgen in al die data zitten nog heel veel interessante zaken die we er allemaal uit gaan proberen te filteren. We hebben al snel even gegluurd en vermoeden dat er interessante dingen uit gaan komen. Daar gaan we zeker nog uitgebreid op terugkomen als we die analyses rond hebben.

Voor nu is het vooral heel veel dank aan al die deelnemers, die inmiddels hopelijk al weer een beetje van hun vierkante ogen van het kijken af zijn. En wij hebben iets om ons in vast te bijten op een flink aantal regenachtige winterdagen.

Elders in deze nieuwsbrief vind je trouwens ook een verhaal van een van de deelnemers. Met een paar links naar hun online camera. Ga dat ook zeker eventjes bekijken.

Één van de drama's; het vrouwtje opeens overleden vlak voor de start van het broedseizoen. Zou dat nog goed gekomen zijn?

Maar ook een kast met een tweede legsel. En niet zo maar een, uiteindelijk kwamen hier maar liefst 11 eieren in het nest te liggen.

Mannen en vrouwen gezocht!

Nee, dit is geen oproep om je te melden als vrijwilliger voor het controleren of beheren van nestkasten. Hoewel daar bijna overal in Nederland wel wat extra handjes voor gebruikt kunnen worden. Dus als je je op die manier zou willen inzetten voor de bescherming van de kerkuil meldt je dan zeker bij de regio coördinator van jouw omgeving. Die kan je dan doorsturen naar de mensen die zich bij jou in de buurt hier mee bezig houden. De contactgegevens voor de juiste regio coördinator kun je hier opzoeken:

<https://www.kerkuil.com/pg-17825-7-23586/pagina/contactgegevens.html>

Nee, dit is een oproep aan mensen die bij het ringen of controleren in de afgelopen ca. 10 jaar ook het geslacht van de kerkuilen hebben proberen te bepalen. Ongeveer 10 jaar geleden is een nieuwe methode geïntroduceerd op basis van de breedte van het buitenste bandje van handpen 8, 9 of 10 en we zijn nu aan het kijken of deze methode de resultaten heeft opgeleverd waar we op gehoopt hadden.

Helaas is in NESTKAART en/of GRIEL voor de meeste uilen alleen het geslacht opgegeven en niet de gemeten breedte van de bandjes die gebruikt is om dat vast te stellen. We hopen dat mensen deze meetgegevens nog wel in hun veldboekjes hebben staan en willen zo een inhaalslag maken om deze gegevens alsnog te kunnen gebruiken om deze methode te evalueren en waar nodig te verbeteren.

Wat we concreet hiervoor zoeken is, per kerkuil:

- ringnummer
- gemeten breedte van P8 en/of P9 en/of P10 (voor zover beschikbaar; één vd drie is uiteraard ook welkom)
- en het ingevoerde geslacht in NESTKAART en/of GRIEL.

Als je verder nog goede of slechte ervaringen met deze methode wil delen, is dat ook van harte welkom.

Alle informatie mag per email naar:

Mark Hessels, SKWN

alam.naturephotography@gmail.com

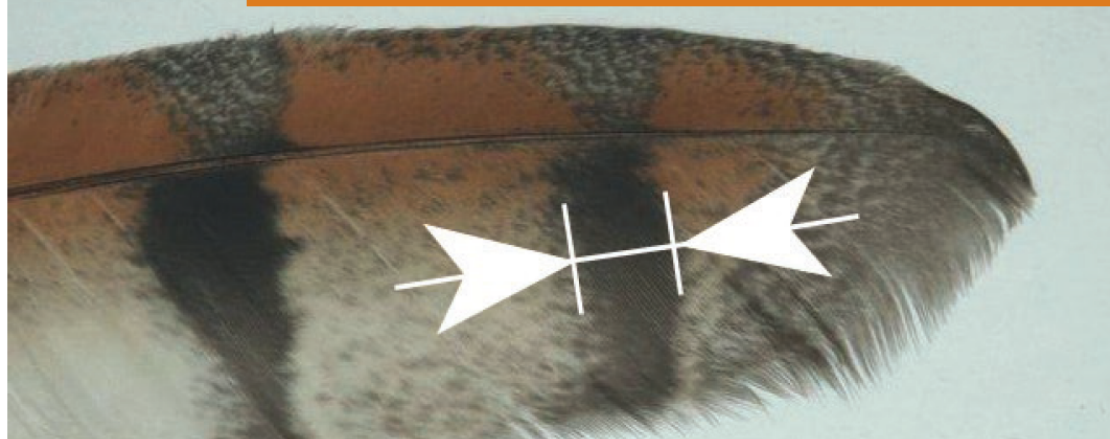
Alvast bedankt voor de hulp.

Mark

De methode van het meten van het buitenste bandje van de handpen op de plaats waar het ononderbroken donkere bandje het breedst is.

📷 Johan de Jong

Wij worden bekeken...

Foto: Engelbert van der Giessen

Zoals u op pagina 4 heeft kunnen lezen is er afgelopen jaar heel veel informatie uit de uilenkasten beschikbaar gekomen. Dit mede dankzij de vele camera's (30 stuks) die in die kasten aanwezig zijn. Het leuke hiervan is dat er ook tussen de deelnemers onderling veel informatie is uitgewisseld. Ook zijn vragen aan elkaar gesteld, met als mentor Mark Hessels, die de deelnemers van de noodzakelijke en verhelderende informatie voorzag.

Een aantal van deze uitwisselingen van informatie per mail, heeft de redactie bereikt. Wij hadden het idee een deel hiervan op te nemen in deze editie van de DNB. Uitsluitend om u deelgenoot te maken van het feit dat er tussen uilenbeschermers onderling gegevens worden uitgewisseld waar iedereen iets aan kan hebben. Natúúrlijk weten wij met z'n allen veel van de kerkuil en over ons werk maar blijft vaak beperkt tot de omgeving waarin wij met de betreffende vrijwilligers werken. Maar het kan ook breder zodat iedereen er iets aan heeft en er zijn of haar voordeel mee kan doen.

Het volgende overzicht (samenvatting van) geeft u een 'beeld' van het contact tussen Mark Hessels (SKWN - zie ook pagina 4 en 5) en Eugenie Dings, één van de zeer enthousiaste deelnemers aan het cameraproject. Daarnaast leest u een update van Mark naar alle deelnemers van het project. Tevens zijn er zeer fraaie foto's van Gerard Rees te bewonderen die zijn genomen tijdens een ring-sessie van de kerkuilen en zijn er wat links opgenomen naar leuke en interessante filmpjes op YouTube.

Helaas werken vanuit het document de hyperlinks helaas niet. U kunt de verwijzing naar de url kopiëren en deze dan plakken in de zoekregel van bijvoorbeeld Google of Safari. Dan werkt het wel.

Het is een kleine omweg maar zeker de moeite waard!

Het begin van de conversatie:

Mark,

Bij deze de bijgewerkte file. Alle 3 de jonge uilen groeien voorspoedig en dat zal resulteren in dat we in drie jaar 7 kuikens gezond het nest hebben zien verlaten. Geen grote leg per keer, maar wel consequent broedsucces.

Ik weet niet hoe dit met andere zit maar onze camera wordt ook gestreamd naar youtube. Van de duif aanval is er een filmpje gemaakt (een korte en een lange). Leuk om te delen naar andere liefhebbers.

@Herman v.d. Meijs (ivn) kun je al iets zeggen over aantal kijkers op de stream (waar naast kerkuil ook torenvalk, mezen en boerenwaluwnest kunnen worden gevolgd)?

<https://www.youtube.com/watch?v=4WIpEVNSTy4&t=6s>

<https://www.youtube.com/shorts/ImQHyyuunik>

Hoi Eugenie,

Het uitvliegproces kan soms wel drie tot vier weken duren, voordat ze echt de kast verlaten hebben. Maar in die tijd zijn ze al wel heel vaak de kast uit geweest om te oefenen met vliegen en jagen. Afhankelijk van de situatie gebeurt dat net buiten de kast of soms al wat verder op het erf. Meestal komen ze dan aan het eind van de nacht weer terug in de kast totdat dat op een gegeven moment langzaam afbouwt.

Om nesten met elkaar te kunnen vergelijken nemen we daarom het moment dat een jong voor het eerst zelfstandig uit de kast is gegaan (en dus niet wanneer hij voor het laatst nog bij de kast is gezien).

Heb jij die momenten van voor het eerst de kast uit kunnen vastleggen? Als je het niet precies weet is ook een beste inschatting nog altijd waardevol, maar dan graag wel even vermelden dat het een schatting is.

Ik hoor het graag nog even.

Hartelijke groet

Mark

Mark,

Dank je voor update.

De jonge uilen zijn regelmatig buiten beeld, dan kunnen ze in de gang naar de nestuitgang zitten, maar kan ook buitenvliegen zijn. Typische is dat het blaasgeluid van de jongere fase nu is overgegaan in een ijselijk schreeuwgeluid 's avonds in het donker. Tegenover het nesthok staan hele grote beukenbomen. Maar ze komen nog iedere dag weer terug binnen met zijn drieën binnen zitten. Dus wel vlieg oefeningen maar toch nog geen uitvliegen dus?

Op pagina 8 een samenvatting en update van en aan de 'cameraploeg'.

Beste allemaal,

De 12e update is al weer heel wat weken geleden. Ik heb in de tussentijd met velen van jullie een-op-een contact gehad, maar ik wilde toch in ieder geval nog een update naar iedereen sturen.

Het seizoen voor de eerste broedsels lijkt er echt wel op te zitten. Alle gestarte broedsels zijn inmiddels met wisselend succes afgerond en op de plekken waar nog niet gebroed is ziet het er niet naar uit dat dat dit jaar nog zal gaan gebeuren. We hebben wel nog één 2e broedsel dat nog onderweg is en dat blijven we uiteraard tot het eind toe volgen, maar bij de meeste kasten is de rust even teruggekeerd nu.

Ik heb nog niet van alle deelnemers de laatste monitoringsheet ontvangen, dus de tabel hieronder is zeker nog niet compleet. Ik mis vooral nog vrij veel terugmeldingen van het uitvliegen en daarom blijft die laatste kolom nog een stuk achterlopen. Maar ook in de andere kolommen worden nog wel behoorlijk wat aanpassingen verwacht, met uitzondering van de gelegde eieren, lijkt mij.

Jaar 2025				
Aantal gelegde eieren	Aantal uitgekomen eieren	Aantal gestorven jongen	Aantal geringde jongen	Aantal uitgevlogen jongen
112	91	20	47	26

We hebben dus samen **112** eieren gevolgd op hun weg naar het uitvliegen als jongvolwassen vogel. Van de 91 uitgekomen eieren zijn er 20 jongen gestorven in de kast en 26 inmiddels uitgevlogen. De snelle rekenaars weten dan dat we in ieder geval van 45 uitgekomen jongen nog niet hebben vastgelegd of zij bij de uitvliegers horen of niet (en zelfs het getal 91 zal nog iets stijgen zodra ik alle data echt binnen heb). Het aantal jongen dat inmiddels geringd is geeft wel een beetje een indicatie van hoeveel jongen er succesvol onderweg zijn, maar omdat niet overal geringd wordt en jongen soms ook na het ringen nog kunnen overlijden is het niet meer dan een eerste indicatie. Het blijft dus nog even spannend, maar het lijkt er op dat we een redelijk gemiddeld jaar achter de rug hebben en dat klopt ook wel met het beeld dat we vanuit kasten zonder camera's inmiddels langzaam doorkrijgen.

Hoe nu verder?

Het belangrijkste is dat we alle verzamelde data ook echt in handen krijgen. Het zou echt zonde zijn als er stukjes informatie verloren zouden zijn. Ik heb de meeste van jullie al een herinnering gestuurd, maar als je denkt dat je nog iets hebt dat interessant is, stuur het dan zeker naar ons toe. Het liefst op korte termijn, want het heeft niet zoveel zin om de data te gaan analyseren als er ondertussen steeds nieuwe stukjes binnen blijven druppelen. Voor het 2e broedsel is dat uiteraard een ander verhaal, maar omdat dat er slechts één is wordt die sowieso apart behandeld.

Dat betekent ook dat als er geen 2e broedsel in jouw kast is, je wat ons betreft mag ophouden met informatie in de monitoringsheet te verzamelen. Dit onderzoek ging vooral om het broedseizoen (wel in zeer ruime zin); met de losse informatie uit de fase daarna doen we niet zoveel. Het is uiteraard wel leuk om zelf te blijven kijken, hoewel het in veel kasten op dit moment een tijdje behoorlijk rustig zal zijn.

Ja en dan zijn wij aan de beurt om chocolade te gaan maken van al die data die jullie zo enthousiast naar ons toe gestuurd hebben. Dat zal nog een hele klus worden, dus verwacht niet binnen een paar weken al een volledige analyse met rapport en grafieken. Als we eind dit jaar zover zijn, knijp ik al in mijn handen, want ik denk zomaar dat het eerder ergens begin 2026 zou kunnen worden. Maar dat hangt dus ook een beetje af van wanneer we de ontbrekende data ontvangen. We zullen uiteindelijk sowieso een rapport voor intern gebruik maken (en ook met alle deelnemers delen), maar afhankelijk van de resultaten schrijven we er misschien ook nog een artikel over voor in een geïnteresseerd natuurtijdschrift.

Even denken, heb ik dan alles gezegd? Ja, ik kan iedereen natuurlijk alvast bedanken voor al jullie werk en enthousiasme, maar dat komt later vast ook nog wel een keer. Maar dat het leuk was om jullie enthousiasme te ervaren en alle vragen en verhalen die dat met zich meebracht, dat leidt in ieder geval geen enkele twijfel.

We spreken elkaar gauw weer,

met hartelijke groet

Mark & Jasja

Foto's: Gerard Rees

